

Stilbitt, Vaksdal.

VESTLANDSMINERALET

tekst og fotos Karl E. Dalen

I STEIN nr 1/98 finnes der en engasjert artikkel om stilbitt med tekst og fotografier av Guri Mazanti-Andersen. Det er først og fremst Svappavaara i svensk Lappland og Færøyene som nevnes som funnsteder, men hun skriver også at stilbitt er «den almindeligste zeolit i Norge». Dette skriver også Garmo i sin Norsk Steinbok. I artikkelen om stilbitt i Steinboka skriver Garmo videre at «framfor noko anna er stilbitt vestlandsmineralet». For egen regning kunne jeg kanskje ha tilføyet at stilbitt er «bergensmineralet».

Stilbitt, Instefjorden, Gulen

Stilbitt, Guddal, Fjaler

Med Bergen tenker jeg da ikke bare på byen og kommunen, men på det vi i litt videre forstand kan kalle bergensområdet. Undertegnede startet sin karriere som steinsamler ved på slutten av 70-tallet med å delta i et par smykkesteins-slipekurs i regi av Bjarne Stavenes. Stavenes var en katalysator for mye av steininteressen i Bergen, og pleide alltid i forbindelse med kursene å arrangere 1-2 ekskursionsjoner i distriktet. Dette ble mitt første møte med stilbitten. Vi fant dengang stilbitt både på Osterøy og langs Skyggestrand mellom Arna og Trengereid.

Våren 1979 ble jeg medlem i Bergen og Omegn Geologiforening og det ble etter hvert mange turer i foreningens regi. Jeg hadde (og har) en jobb som har ført meg mye omkring på Vestlandet mellom Stavanger og Smøla, og det gikk etter hvert opp for meg at det egentlig bare er noen ganske få mineraler som på Vestlandet

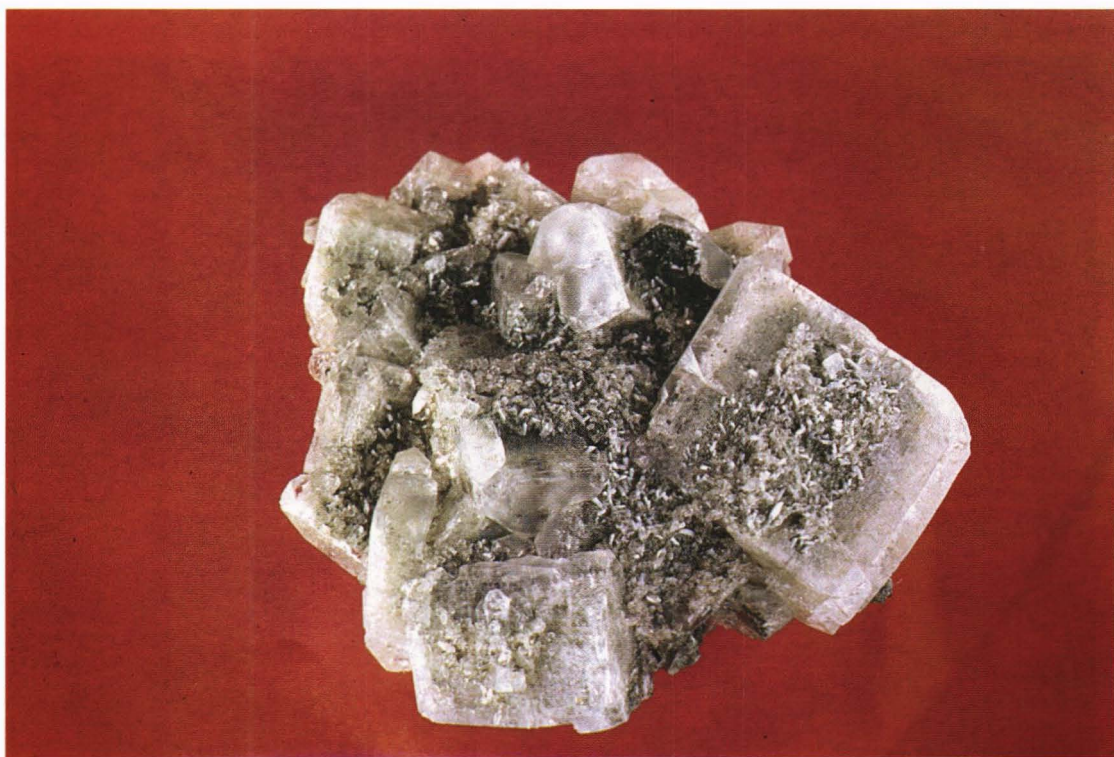
Stilbitt, Runde, Herøy

Stilbitt med Kalsitt, Bergsdalen, Voss

Stilbitt, Vean, Aure

Laumontitt på apophyllitt, Sølsnes, Molde

kan betegnes som «vanlige». Ett av de vanligste er stilbitten. I løpet av disse årene har vi funnet en hel del andre zeolitter i de 4 vestlandsfylkene, bl.a. analcim, laumontitt, heulanditt, chabazitt, harmotom, skolesitt og natrolitt, men det er stilbitt som er den hyppigst forekommende. Laumontitt er nok også et svært vanlig mineral, men mer unnselig og dessuten adskillig mer forgjengelig (mineralet tørker inn og smuldrer opp ved tap av vanninnhold). Det blir derfor ofte oversett av ivrige steinletere på jakt etter fine stuffer.

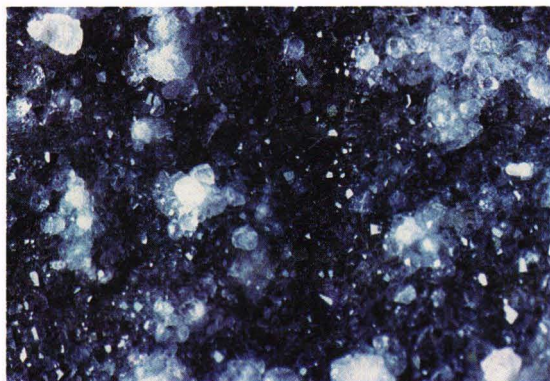
Funnstedene vil selvsagt variere litt med hvor det letes, men når vi skriver Vestlandet i denne sammenheng, bør det nevnes at det kanskje først og fremst er fra

bergensområdet og nordover at de fleste forekomstene både av stilbitt og de andre zeolittene finnes, i alle fall er undertegnede dårlig informert om gode zeolittforekomster både i Sunnhordland og i Rogaland.

Den typiske stilbitt-farven i Bergensområdet er mursteinsrød, men både her og ellers i Vest-Norge finnes der også fargeløs, hvit, gullig, brun og gråaktig stilbitt. Hva som er vakrest kan diskuteres, men ofte er det vel mer glansen og de assosierte mineralene som avgjør om stoffen er vakker eller ikke. Kalkspat er et hyppig følgem mineral, men også andre zeolitter samt kvarts, apofyllitt m.m. finnes gjerne sammen med stilbitt. Undertegnede er ingen fagmann

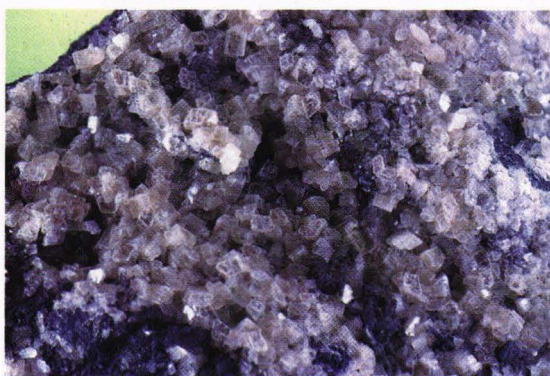

Laumontitt med rutil og kloritt, Gulen

og skal ikke driste seg til hverken kjemiske eller fysiske betraktninger omkring zeolittene - slikt står det likevel nok om i fagbøkene. Min unnskyldning for å skrive disse linjene samt vise dere noen fotos av de vestnorske zeolittmineralene er bare å gi STEINs lesere en liten smaksprøve på det som er å finne her i vest. Kanskje blir man litt mer oppmerksom på en mineralgruppe som ikke sjelden tilsynelatende bare danner et tynt sprekkebelegg, men som i nærbilde kan være riktig så attraktive.

Jeg har valgt å vise fotos fra flere forekomster og av flere ulike zeolitter. Vi vet at vi blir dverger sammenlignet med Poona og tilsvarende lokaliteter, men vi er nå likevel litt stolte av at det også her hos oss undertiden kan finnes riktig fine småstuffer. De viste stoffene er alle i undertegnede eie

Analcim, Meland. Billedbredde 20 mm.

Analcim, Aukra.

Harmotom, Jendem, Fræna.

Natrolitt, Kokstad, Bergen. Billedbredde 10 mm.

Heulanditt, Flesland, Bergen. Billedbredde 25 mm.

og er på ingen måte blandt det beste som er funnet.

Her kan det fortsatt gjøres fine funn, så velbekomme!